

V. РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 911.3

Я. Олійник, д-р екон. наук, проф., В. Ободовська, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

РЕГІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

В роботі проаналізовані новітні аспекти проведення туристичної регіональної політики республіки Польща. Охарактеризовані основні нормативно-правові документи в галузі регіональної політики держави. Встановлені основні завдання та цілі "Програми розвитку туризму до 2020 року". Висвітлені регіональні відмінності за останні вісім років у розміщенні іноземних туристів Польщі.

Ключові слова: регіональна політика; туристична політика; туризм; соціально-економічний розвиток; "Програма розвитку туризму до 2020 року"; Республіка Польща.

Вступ. Постановка проблеми. Регіональна політика – це організаційно-правова, економічна, соціальна, культурно-освітня, екологічна та управлінська діяльність держави, спрямована на забезпечення комплексно – пропорційного розвитку окремих територій країни на основі раціонального використання та забезпечення їх особливостей та інтегрального потенціалу [3].

Фундаментальними принципами здійснення регіональної політики є :

1. Раціональне поєднання централізму і децентралізму на основі узгодження регіональних і загальнодержавних інтересів.

2. Пріоритетність соціально – екологічної діяльності.

3. Комплексно – пропорційна спрямованість розвитку території.

4. Перспективність.

5. Взаємодоповнюваність діяльності суб'єктів, що представляють різні форми власності [2].

Важливе місце в регіональній політиці посідає туристична. Суть її полягає у діяльності держави щодо розвитку туристичної індустрії і суб'єктів туристичного ринку, вдосконалення форм туристичного обслуговування громадян і зміцнення на їх основі власного політичного, економічного й соціального потенціалу; вона є одним із видів соціально-економічної політики держави.

Туристичну політику держави слід розглядати як систему методів і заходів соціального, економічного, політичного, правового, екологічного та культурного характеру, що здійснюються державними органами влади у сфері туризму з метою його регулювання, координації та створення умов для розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні в останні роки активно займаються питаннями та проблемами регіонального розвитку Польщі такі вчені як: С. Антонюк, В. Будкін, І. Винниченко, В. Гевко, В. Дем'янець, Е. Звонков, Г. Зеленко, О.Іванко, В. Карасьов, В.Колесник, О.Малиновська, О. Мрінська, С. Стоцький, В.Струтинський, Л. Чекаленко та ін. Вони піднімають актуальні питання стосовно проблем розвитку регіональної політики та стратегій розвитку. Т.Поканські, О. Станкевич, М. Янкін, В. Борщевський, J. Zaleski, A. Pyszkowski, W. Kamińska, K.Heffner, K. Malik, M.Wesołowska займаються питаннями регіонального розвитку та регіональної політики Польщі, в тому числі і питаннями регіональної туристичної політики.

Мета статті – дослідити новітні напрямки проведення туристичної регіональної політики в республіці Польща, як чинник державної регіональної політики та проаналізувати динаміку розвитку туристичної політики у відвідуванні іноземними туристами.

Виклад основного матеріалу. Регіональна політика в сфері туризму в Польщі є одним з нових та перспективних напрямків регіональної політики держави, тому є актуальним об'єктом досліджень. За останні роки ту-

ризм став досить розгалуженим та прибутковим, завдяки вигідному географічному положенню, наявності широкого спектру природних та історико-культурних ресурсів, позитивній динаміці зростання життєвого рівня населення, низькому, у порівнянні з розвиненими країнами, рівню цін, а також приналежності до європейської спільноти. Польща здійснює активну, а головне, ефективну політику у сфері туризму.

Туризм є одним з пріоритетів регіональної політики Польщі, яка включає, такі цілі: збереження і використання культурної і природної спадщини, розвиток туризму; підтримка розвитку культуротворчих і туристичних функцій об'єктів національного і загальносвітового значення; підтримка створення і розвитку над регіональними туристичних продуктів; посилення функції метрополій, з точки розвитку туризму та туристичної інфраструктури [5].

Зважаючи на те, що туризм є міжгалузевим диверсифікаційним комплексом, реалізація багатьох завдань, що впливають на розвиток туристичної індустрії Польщі, належить до компетенції ряду міністерств та відомств. Завдання міністерств, що стосуються туристичної індустрії детально наведені в "Стратегії розвитку туризму на 2007 – 2013 рр." Міністерства економіки Польщі, до компетенції якого раніше входило управління галуззю. Окрім того, варто відзначити, що багато завдань, вирішення яких має безпосередній вплив на стан туристичної індустрії, належить до компетенції органів місцевого самоврядування різних рівнів: воєводств, повітів та гмін [8].

На сьогоднішній день програмами розвитку туристичної політики займається Міністерство спорту і туризму республіки Польща.

"Програма розвитку туризму до 2020 року"(ПРТ – 2020) розроблена в рамках другого етапу будівництва нової системи стратегічних документів в Польщі, в тому числі перетворення вибраних документів з попередньої системи стратегічних програм розвитку [11].

ПРТ – 2020 була підготовлена відповідно до польського законодавства, у тому числі, зокрема, закону від 6 грудня 2006 року про принципи політики розвитку і беручи до уваги існуючі стратегічні документи на національному рівні відповідно до розвитку нової системи управління в країні. Програма буде виконавчим документом до " Стратегії інноваційності і ефективності економіки " Динамічна Польща 2020". Вона включає такі основні чотири цілі:

- Адаптація нормативно-правової бази та фінансових потреб інноваційної та ефективної економіки;
- Стимулювання інноваційної діяльності шляхом підвищення ефективності знань і роботи;
- Підвищення ефективності використання природних ресурсів і сировини;
- Зростання інтернаціоналізації польської економіки [10].

Всі заходи, реалізовані в рамках Програми спрямовані на висвітлення туризму як:

- сучасної і відкритої туристичної економіки, ґрунтованої на інтелектуальних туристичних спеціалізаціях в польських регіонах;
- одного з ключових секторів розвитку польських регіонів країни;
- зміцнення конкурентоспроможності країни в Європейському Союзі.

Комплексні заходи зосереджені на таких пріоритетних напрямках:

- конкурентоспроможний і інноваційний туризм;
- сучасна система управління туризму;
- компетентні кадри для туризму;
- туризм як чинник регіонального і місцевого розвитку, який збільшує соціально-економічний потенціал регіонів.

Головна мета Програми : посилення розвитку конкурентоспроможного та інноваційного туризму через підтримку підприємств, організацій та установ, а також ініціатив сектора туризму.

До реалізації ПРТ-2020 входять такі основні чотири операційні цілі:

1) Розвиток інноваційності, привабливості, якості послуг і туристичних продуктів, як чинник конкурентоспроможної туристичної політики.

2) Зміцнення суспільної активності та підприємництва в секторі туристичної економіки, збільшення компетенції кадрів в управлінні туристичним підприємництвом.

3) Реклама фірмових туристичних продуктів країни та регіонів, економічної спеціалізації, заснованої на туризмі.

4) Розвиток і модернізація простору для розвитку туризму та туристичної інфраструктури при збереженні охорони навколишнього середовища та використання екологічно інноваційних технологій.

Система управління Програмою заснована на координації дій державних, регіональних і місцевих установ. Ключовим чинником є партнерство і налагодження зв'язків між установами та господарюючими суб'єктами на національному та регіональному рівні. Це дозволить використовувати в процесі впровадження ПРТ – 2020 участі багатьох державних установ центрального і регіонального рівня, підприємств у сфері туризму та туристичних організацій.

Особливу роль у реалізації Програми зіграє розвиток кластерного сектора туризму, який сприятиме зміцненню конкурентних переваг туризму та підтримки туристичних проектів в формулі "ДПП" (державно-приватного партнерства).

Ключове значення приписується координації системи сертифікації туристичних послуг, що сприятиме зростанню їх якості.

У зв'язку з тим, що туризм не був включений до 11 тематичних цілей, встановлених Європейською Комісією, бенефіціари з сектора туризму зможуть клопотати про ресурси за рахунок коштів програми ЄС, що стосуються: нових технологій, культурної спадщини, навколишнього середовища, транспорту, ресурсів людини, тощо [7].

На основі рекомендацій дослідження "Аналіз конкурентоспроможних переваг на регіональних туристичних ринках Польщі" повинно бути побудоване чітке зображення польських туристичних регіонів, посилаючись на

комбінацію високого стандарту туристичних послуг з особливостями кожного регіону, у тому числі багатомірним культурно-історичним спадком, який є привабливими для міжнародного туризму у більшості польських регіонів [6].

Польща входить до десятки найбільш відвідуваних країн іноземними туристами. На польських курортах створені неповторні умови для лікування і відпочинку. Окрім унікальних мінеральних джерел тут пропонується спеціалізоване медичне обслуговування. Курортні місцевості, що володіють природними лікувальними засобами і необхідними умовами для їх застосування з лікувально-профілактичними цілями, розташовані в мальовничих районах країни, часто поблизу національних парків або заповідників.

Польща проводить ефективну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення. Така активна політика Польщі є цілком виправданою і згідно з даними Всесвітньої туристичної організації [1] сприяє позитивній динаміці туристичних прибутків і надходжень.

Завдяки такій ефективній туристичній політиці за останні роки Республіку Польща відвідують все більше і більше іноземних туристів [рис 1.].

З інфо-графіку чітко видно, що за останні вісім років по всіх польських воєводствах спостерігається позитивна динаміка [9]. До найбільш відвідуваних воєводств відносяться: Мазовецьке, Малопольське, Нижньосілезьке та Західнопоморське. В цих воєводствах зосереджено найбільша кількість туристичних об'єктів. У Мазовецькому воєводстві розташована столиця країни – Варшава. Вона є мегаполісом та величезним туристичним об'єктом. За останні вісім років число іноземних туристів зросло від 798636 до 1164775 чоловік у цьому воєводстві. Але найбільшою культурною столицею вважається Краків – це і історична столиця Польщі (Малопольське воєводство). Також, в цьому воєводстві зосереджена зимова перлина відпочинку – Закопане. У Малопольщі чудові курорти з мінеральними водами, в тому числі – дитячий курорт Рабка-Здруй. Люди приїжджають і в Солянні копальні Велички та Бохні. Стародавні копальні Велички занесені до Списку Світової Спадщини ЮНЕСКО. У тому ж Списку і Музей в Освенцімі – нацистський концтабір, де загинуло понад мільйон людей, в більшості євреїв [4]. Малопольське воєводство – це найбільший туристичний центр Польщі за розміщенням іноземних туристів 2007-2014 рр., 979429 – 1191163 осіб відповідно. У Нижньосілезькому воєводстві найбільшим культурним центром є місто Вроцлав з неймовірною архітектурою. Динаміка розміщення іноземних туристів у ньому показана на рисунку 1 [рис 1]. Західнопоморське воєводство – історико-культурна столиця місто Щецін. Територія воєводства природним чином ділиться на дві частини – балтійське побережжя та Західно – Поморське поозер'я. Пояс піщаного побережжя освоєний різними курортами – тут і камерний Гонський, і сімейний Поберово, і модний Мендзиздрое, а також популярне місто-здравниця Колобжег [4]. Максимальна кількість іноземних туристів була у 2014 році і склала 543009 осіб.

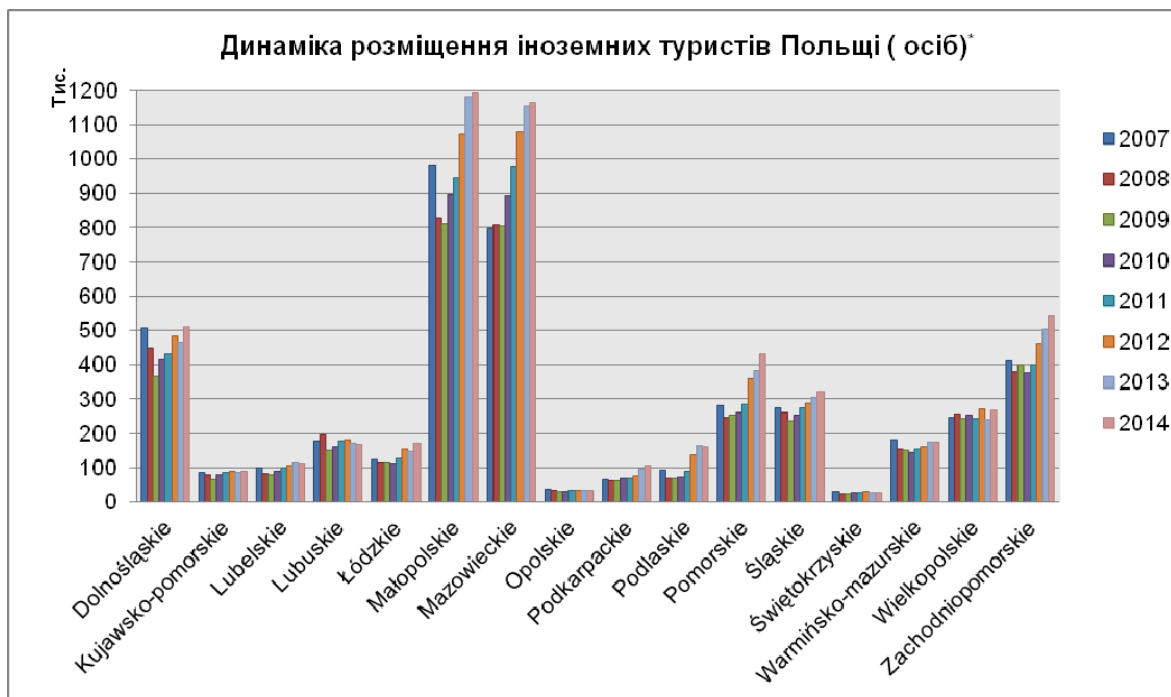

Рис 1. Динаміка розміщення іноземних туристів Польщі

* Джерело: Власне опрацювання на основі статистичних даних ГУС (Główny Urząd Statystyczny) Rocznik Statystyczny Wojew?dztw (2006-2014)

Далі можна виділи воєводства із середнім потоком іноземних туристів: Поморське, Сілезьке, Вармінсько-Мазурське та Великопольське. Тут знаходяться багато туристично-культурних, історичних об'єктів. Наприклад, у Поморському, як його ще називають Кашубською Швейцарією, розташований Триміст, надзвичайне утворення, що складається з трьох міст – Гданська, Сопота і Гдині, за вісім років іноземних туристичних потік зріс з 281967 до 430308 туристів. Сілезьке воєводство зі своєю столицею – Катовіце розміщує від 272672 до 321719 осіб відповідно. Великопольське воєводство разом із культурною столицею – Познань приймає 247572 – 267002 іноземних туристів з 2007 по 2014 роки відповідно. У Вармінсько-Мазурському воєводстві така динаміка розміщення іноземних туристів – з 180856 до 173891 чоловік відповідно.

До нижче середнього відносяться Люблінське, Любуське, Лодзьке та Підляське воєводства. Тут середній показник у розміщенні іноземних туристів склав від 10 до 18 тис осіб. Основними історико-культурними центрами є: Люблін; Гожув-Великопольський, Зелена Гура; Лодзь та Білосток відповідно.

До групи з найменшим розміщенням іноземних туристів за останні вісім років можна віднести: Куяво-Поморське (83828 – 89856 осіб), Подкарпатське (66232 – 105311 осіб), Опольське (36601 – 33043 осіб) та Свентокшиське (30311 – 26608 осіб) воєводства [рис 1.].

Можна зробити висновок, що за такого ефективного проведення туристичної політики за останні роки в Республіці Польща спостерігається позитивна динаміка у розміщенні іноземних туристів, яка присутня і на сьогоднішній день.

Висновки. Одним з перспективних напрямків державної регіональної політики є розвиток туризму. Польща входить до десятки найбільш відвідуваних країн іноземними туристами. На польських курортах створені умови для лікування і відпочинку. Окрім унікальних мінеральних джерел тут пропонується спеціалізоване медичне обслуговування. Курортні місцевості, що володіють природними лікувальними засобами і необхідними умовами для їх

застосування з лікувально-профілактичними цілями, розташовані в мальовничих районах країни, часто поблизу національних парків або заповідників.

Польща проводить ефективну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення.

Програма розвитку туризму до 2020 року є одним з найефективнішим механізмом проведення регіональної туристичної політики. Завдяки цьому за останні вісім років в Республіці Польща спостерігається позитивна динаміка розміщення іноземних туристів.

Список використаних джерел

1. Всесвітня туристична організація "World Tourism Organization". – режим доступу: <http://www2.unwto.org/>
2. Бусигіна І. Нова роль регіонів в Єврозоюзі // Світова економіка і міжнародні відносини. – №12. – М., 1994. – С.94-102.
3. Пістун М.Д., Мезенцев К.В., Тьорло В.О. Регіональна політика України: суспільно-географічний аспект: Монографія. – К.: ВПЦ "Київський ун-тет", 2004. – 130 с.
4. Польща. Туристичний портал – режим доступу: <http://www.polscha.travel/uk>
5. Туризм на порозі III тисячелеття : матеріали междунар. науч.-практ. конф. - Ялта : Ялтин. ин-т менеджмента, 2000. – 136 с.
6. Barteczko K., Grabowski J., Wrzosek A., 2003, Analiza przewag konkurencyjnych na regionalnych rynkach turystycznych Polski, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa.
7. Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku". Ministerstwo Sportu i Turystyki – Re?im dostęp : <http://www.msport.gov.pl/>
8. Pyszowski A. Comparative analysis of the draft National development Poland 2007–2013 and Initial draft of the National Strategy for Regional Development for 2007–2013 // Expertise commissioned by the Department of Coordination of Structural Policy, of the Ministry of Economy. – Warszawa, 2005.
9. Rocznik Statystyczny Wojew?dztw(2006-2014) Główny Urząd Statystyczny. – Re?im dostęp : <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/>
10. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020". Ministerstwo Gospodarki – Re?im dostęp : <http://www.mg.gov.pl/Wsparcie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+innowacyjności/Polityka+przedsiębiorczosci/Strategia+Innowacyjności+Efektywności+Gospodarki>
11. Uchwała nr 143/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia "Programu Rozwoju Turystyki do 2020 roku". Ministerstwo Sportu i Turystyki – Re?im dostęp : <http://www.msport.gov.pl/>

Я. Олійник, д-р экон. наук, проф., В. Ободовская, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РЕГИОНАЛЬНАЯ ТУРИСТИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬША

В работе проанализированы новейшие аспекты проведения туристической региональной политики республики Польша. Охарактеризованы основные нормативно-правовые документы в области региональной политики государства. Определены основные задачи и цели "Программы развития туризма до 2020 года". Освещены региональные различия за последние восемь лет в размещении иностранных туристов Польши.

Ключевые слова: региональная политика; туристическая политика; туризм социально-экономическое развитие; "Программа развития туризма до 2020 года"; Республика Польша.

Ya. Oliynyk, Dr.Sc. in economic, Professor, V. Obodovska, Postgraduate
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

REGIONAL TOURISM POLICY REPUBLIC OF POLAND

The paper analyzed the newest tourist aspects of regional policy of the Republic of Poland. Investigated the basic normatively legal documents in the field of regional policy. Determined the main goals and objectives "Tourism Development Program until 2020". Highlights the regional differences for the last eight years in the accommodation of foreign tourists in Poland.

Keywords: regional Policy; tourism policy; tourism; socio-economic development; "Tourism Development Program until 2020"; Poland.